

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt torsdag den 3. oktober 2019

Sag 43/2019

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Kåre Pihlmann, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelser af Retten i Horsens den 24. august 2018 og Vestre Landsrets 4. afdeling den 4. januar 2019.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Thomas Rørdam, Lars Hjortnæs og Lars Apostoli.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse af byrettens kendelse.

T har principalt nedlagt påstand om stadfæstelse af Vestre Landsrets kendelse af 4. januar 2019, subsidiært at han udstationeres til eget hjem.

Supplerende sagsfremstilling

Politiet har oplyst, at T den 14. juni 2019 er blevet sigtet for overtrædelse af straffelovens § 237, jf. § 21 (forsøg på manddrab), subsidiært § 245, stk. 1, (grov vold), ved at have stukket en anden beboer på Pension [bynavn] med kniv i benene samt stukket ud efter forurettedes hoved og hjerteregion, hvor kniven den ene gang strejfede forurettedes bryst. Han er endvidere sigtet for overtrædelse af straffelovens § 266 (trusler) og § 123 (vidnetrusler), ved at have fremsat truende udtalelser over for den forurettede.

Af forhørsprotokol af 24. juni 2019 fra Enner Mark Fængsel fremgår bl.a., at T har forklaret, at han til dels kan erkende nogle af forholdene, at han havde drukket alkohol den pågældende dag, og at han den aften, hvor forholdene fandt sted, var småberuset.

Anbringender

Anklagemyndigheden har til støtte for påstanden anført navnlig, at et udslusningsforløb normalt vil bestå af en trappe af forskellige lempelser i afsoningen, hvor den forvarede gradvist prøves af under forskellige frihedsgrader, og disse trappetrin vil på grund af den forvaredes personlige forhold og den pådømte kriminalitet normalt have en vis varighed, hvor den forvarede grundigt kan prøves af. Det er helt sædvanligt, at de enkelte trin har en varighed af ca. 1 år under forudsætning af en fortsat uproblematisk afsoning.

Forløbet afhænger imidlertid også af, hvor hurtigt forløbet startes op, tidligere kriminalitet eller kriminalitet begået under afsoningen, misbrug, retshåndhævelsessyn, afsoningsmæssige forhold eller forhold i relation til udgangsadressater.

Et udslusningsforløb starter normalt med et antal enkeltstående ledsagede udgange over et par år, som opstartes, når den forvarede har afsonet en vis periode. Efter udgangsbekendtgørelsens § 24, stk. 1, nr. 4, skal spørgsmålet tages op til overvejelse, når den pågældende har været frihedsberøvet i 2 år. Henset til, at forvaringsdømte ofte har været varetægtsfængslet i en længere periode op til dommen, vil udgang efter 2 års frihedsberøvelse kun sjældent komme på tale.

Efter afvikling af enkeltstående ledsagede udgange vil den forvarede kunne overgå til regelmæssig udgang, begyndende med ledsaget udgang hver anden måned, herefter ledsaget udgang hver måned og herefter overgang til uledsaget udgangsforløb, hvor længden og varigheden af udgangene gradvist øges. Herefter vil den forvarede kunne udstationeres til en af Kriminalforsorgens pensioner på fængselsvilkår (svarende til et åbent fængsel), herefter på pensionsvilkår (svarende til et "natfængsel") og herefter udstationering til egen bolig. Efter udstationering til egen bolig kan spørgsmålet om prøveudskrivning normalt rejses, hvilket normalt vil kunne ske efter ca. 11-12 års afsoning.

T er ved Vestre Landsrets dom af 6. oktober 2010 dømt for meget grov personfarlig kriminalitet, og forud for denne dom er han tidligere straffet flere gange i perioden 2002-2006, herunder for fuldstændig ligeartet kriminalitet. Oplysningerne om karakteren af de forhold, der ligger til grund for forvaringsdommen, og oplysningerne om hans tidligere kriminalitet, taler klart for, at foranstaltningen opretholdes.

Det kan lægges til grund, at T fra tidspunktet for speciallægeerklæringen den 19. september 2016 ikke længere led af svær personlighedsforstyrrelse, og at han ikke længere udviste tegn på ADHD eller anden psykiatrisk behandlingskrævende lidelse.

Selv om der har været en positiv udvikling i Ts afsoningsforløb, er der endnu ikke tilstrækkeligt sikkert grundlag for at antage, at han ikke længere frembyder en nærliggende fare for andre.

Han har i mange år levet i meget beskyttede og strukturerede rammer, hvor risikoen for misbrug og ny kriminalitet er meget mindre end under prøveudskrivning. Han har endnu ikke været grundigt afprøvet under de mest vidtgående frihedsgrader, og han har således endnu ikke været udstationeret til pension på pensionsvilkår eller været udstationeret til egen bolig. Først under disse afsoningsforhold kan misbrugsrisikoen og farligheden reelt vurderes.

Hvis der træffes afgørelse om prøveudskrivning, vil der være tale om et brud på det typiske afsoningsforløb, der har til formål at sikre, at den forvaringsdømte med sikkerhed ikke længere udgør en nærliggende fare for andre.

Et længerevarende udslusningsforløb, hvor den forvaringsdømte grundigt afprøves under samtlige frihedsgrader, er netop af afgørende betydning for vurderingen af, om der er sikkert grundlag for at antage, at den forvaringsdømte ikke længere frembyder en nærliggende fare, jf. Højesterets kendelse af 12. august 1980 (UfR 1980.877).

Det fremgår af udtalelsen fra Kriminalforsorgen og speciallægeerklæringen af 4. april 2018, at der fortsat er behov for et udslusningsforløb i en af Kriminalforsorgens pensioner med henblik på at vurdere Ts tilstand og adfærd i en længere periode, og prøveudskrivning er derfor ikke tilrådeligt på nuværende tidspunkt.

T har for nyligt fået et barn med sin kæreste, og de forhold, som han kan forventes prøveudskrevet til, vil være udfordrende.

For så vidt angår spørgsmålet om proportionalitet vil det efter forarbejderne til straffelovens § 72 stride mod principperne bag foranstaltningssystemet at kræve proportionalitet mellem den begåede kriminalitet og foranstaltningens art og længde, hvorimod det vil være i overensstemmelse med almindelige retsprincipper at kræve proportionalitet mellem risikoen for ny kriminalitet og foranstaltningens art og længde. Selv om dette ifølge forarbejderne specifikt angår personkredsen i straffelovens § 16, må retsprincipperne om proportionalitet så meget desto mere antages at gælde personkredsen i straffelovens § 70.

T er den 14. juni 2019 blevet sigtet for bl.a. at have stukket en medindsat på Pension [bynavn] med kniv. Disse nye oplysninger kan indgå i grundlaget for Højesterets afgørelse, jf. retsplejelovens § 972, stk. 1, hvorefter den overordnede ret ikke er bundet ved den bedømmelse af de faktiske omstændigheder, hvorpå den påklagede beslutning er grundet. Der er derfor ikke noget til hinder for, at Højesteret kan lade de nye oplysninger indgå i bedømmelsen af sagen.

T har til støtte for påstanden anført navnlig, at det følger af straffelovens § 72, at en forvaringsdom ikke må opretholdes i længere tid end, hvad hensynet til fareafværgelsen tilsiger.

I den foreliggende sag er de pådømte forhold begået i 2009, og han har været frihedsberøvet siden den 23. juli 2009, hvorfor han på nuværende tidspunkt har været frihedsberøvet i ca. 10 år.

Hensynet til fareafværgelsen tilsiger på nuværende tidspunkt ikke en fortsat opretholdelse af forvaringsdommen, idet hans mentale tilstand er markant forbedret og stabiliseret, og hans afsoningsforløb giver ikke anledning til at frygte fornyet kriminalitet.

Han har været misbrugsfri siden 2011, og han er bevidst om, at han ikke kan tåle at drikke alkohol, ryge hash eller tage andre stoffer. Der kan ved prøveudskrivning fastsættes nærmere alkoholistvilkår og narkovilkår til forebyggelse af misbrug.

Han har gennem flere år afviklet både ledsagede og uledsagede udgange samt orlov uden problemer, og han har således aldrig begået strafbare forhold under udgang, han har ikke indtaget alkohol eller euforiserende stoffer, og han er altid returneret til Kriminalforsorgens institutioner på de aftalte tidspunkter.

Han har siden sommeren 2018 været udstationeret på Pension [bynavn], og ophold i Kriminalforsorgens pensioner er sædvanligvis en del af udslusningen til samfundet i den sidste del af en afsoning.

Hans personlige forhold er stabile. Han har gennemført en erhvervsuddannelse til frisør og har derfor udsigt til og mulighed for beskæftigelse i forbindelse med prøveudskrivning. Han vil i forbindelse med prøveudskrivning tage ophold hos sin kæreste og har således fast bolig, og de har sammen fået et barn i oktober 2018. Han har desuden nære pårørende og venner, som er parate til at støtte ham.

Der består på nuværende tidspunkt et udtalt misforhold mellem forvaringens ca. 10 år lange varighed og den ubetingede fængselsstraf, som han ellers må antages at ville være blevet idømt i 2009.

De oplysninger, anklagemyndigheden har fremlagt om det nye forhold, som T er sigtet for, skal ikke tillades fremlagt under nærværende kæresag eller skal i hvert fald ikke tillægges nogen betydning.

Han skal anses for uskyldig i det nye forhold, indtil hans skyld måtte blive anset for bevist ved endelig dom, jf. artikel 6, stk. 2, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, og artikel 48, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Han er ikke dømt eller tiltalt i det påsigtede forhold, og han nægter sig skyldig i forholdet, der fortsat er under efterforskning.

Såfremt han måtte blive fundet skyldig i det påsigtede forhold, vil straffen blive fastsat som en almindelig frihedsstraf, idet hans mentale tilstand sammenholdt med hans afsoningsforløb, personlige forhold samt proportionalitetshensyn tilsiger anvendelse af sædvanlig frihedsstraf og ikke retsfølger fastsat i medfør af straffelovens kapitel 9.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår, om den forvaringsdom, som T blev idømt ved Vestre Landsrets dom af 6. oktober 2010, skal opretholdes, eller om der skal ske prøveudskrivning eller ændring af foranstaltningen til udstationering i eget hjem.

Efter straffelovens § 72, stk. 1, påhviler det anklagemyndigheden at påse, at en foranstaltning efter §§ 68, 69 eller 70 ikke opretholdes i længere tid og videre omfang end nødvendigt.

Ved vurderingen af, om forvaring idømt efter § 70 skal opretholdes, skal der således lægges vægt på en vurdering af, om det fortsat er nødvendigt at opretholde forvaringen under hensyn til fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed.

Højesteret finder, at oplysninger om sigtelser for ny kriminalitet kan indgå i den samlede vurdering af, om en forvaring opretholdes længere end nødvendigt.

Det fremgår af psykiatrisk speciallægeerklæring af 4. april 2018 bl.a., at T ikke udviser tegn på svær personlighedsforstyrrelse og ikke har symptomer på behandlingskrævende psykiatrisk lidelse. Han har gennemgået et forløb med uledsagede udgange og orlov uden nogen problemer. Det vurderes imidlertid, at der er behov for et udslusningsforløb via en af Kriminalforsorgens pensioner med henblik på at vurdere Ts tilstand og adfærd i en længere periode i friere rammer. Prøveudskrivning på nuværende tidspunkt er ikke tilrådeligt. Det vurderes, at T kan få vanskeligheder i forhold til nogle store ændringer i sine livsbetingelser, og at der således vil være en ikke uvæsentlig risiko for recidiv til misbrug, hvis han prøveudskrives.

Det fremgår af oplysninger fra politiet, at T den 14. juni 2019 er blevet sigtet for et nyt forhold af personfarlig kriminalitet.

Efter en samlet vurdering af de foreliggende oplysninger om T finder Højesteret, at det fortsat er nødvendigt at opretholde den idømte forvaring, jf. straffelovens § 72.

Da der ikke er truffet bestemmelse om forvaring i medfør af straffelovens § 68, men efter § 70, er der ikke hjemmel til at bestemme, at foranstaltningen skal ændres til en mindre indgri-

bende foranstaltning. Ts subsidiære påstand om udstationering i eget hjem kan derfor heller ikke tages til følge.

Højesteret stadfæster herefter byrettens kendelse, således at forvaringsforanstaltningen opret- holdes.

Thi bestemmes:

Byrettens kendelse stadfæstes.